

NICHOLAS
SHAKESPEARE
DĚDICTVÍ

FLEET

Nicholas Shakespeare

Dědictví

NICHOLAS
SHAKESPEARE
DĚDICTVÍ

Copyright © Nicholas Shakespeare, 2010
Translation © Magdalena Hamšíková, 2014

ISBN 978-80-7473-176-1 (PDF)

Pro Jóna

*Všetchno, co začíná jako komedie, skončí jako zádušní modlitba
do prázdna.*

Roberto Bolaño, *Divocí detektivové*

ZÁPADNÍ AUSTRÁLIE, 1960

Zem pod kroky jeho těžkých bot praskala, vzduch byl plný poletujícího hmyzu. Trmácel se dál po vyprahlé planině a hledal ve své mapě orientační body.

Daleko za ním ležel Marble Bar, na západ oceán a na jih Perth, kde byla ona – uvnitř ho píchlo, když si na ni vzpomněl. Před ním, pokud byly jeho výpočty správné, se tyčilo pohoří. Zhlédl je tenkrát ze vzduchu, jen na okamžik skrze oslepující provazce deště. Neuměl si představit, jaký bude mít tvar, až je uvidí přímo před sebou.

Slunce mu propalovalo pásku přes oko. Vysoko nad sebou uviděl hejno ptáků ne větší než drobná semínka na obloze.

Dál směřoval na jih přes horkou náhorní plošinu, občas se zastavil a zmáčkl spoušť fotoaparátu nebo zkontroloval svoji polohu. Šel přes vyschlá koryta řek a přes porosty slanomilných keřů, proplétal se pichlavou trávou a ztrácel se ve vlastních myšlenkách. Na dně jílové pánve narazil na otisk pneumatiky. Táhl se asi čtyřicet pět metrů a pak zmizel. Známká dřívějšího deště. V mihotavém parnu musel pokračovat vlastní cestou. Prozradila by o něm vše komukoli, kdo by ho chtěl sledovat.

Bouřka, která zatopila důl v Marble Bar, se tudy evidentně neprohnala. Jemňoučký prach zbarvil všechno

svým charakteristickým červeným odstínem. Okolní krajina klidně mohla být tou nejstarší na světě. Dno oceánu, který se vypařil a z jehož bahna vzešli pradávni předkové, nedotčení jinou formou života. Kráčel dál, prohnutý v nepřírozeném revmatickém úhlu pod tíhou žhnoucího slunce a vahou tlumoku. Díval se na zem, na svůj těžký, tmavý, dlouhý stín, jako by z člověka, kterým byl, zbyl jen obrys na vyprahlé zemi.

Bylo bezvětří. Jeho dech čpěl jako rozlité pivo, a když si opuchlým jazykem přejel přes zuby, cítil jen zaschlé sliny. Jeho oko už přestalo vnímat, co leželo před ním. Země se třpytila, jako by se místo ní pořád rozléval oceán. Fata morgána proměnila planiny v jezera, viděl je naprosto zřetelně. A na jejich hladině se vznášela Cheryl: šla od oltáře zavěšená do nějakého Angličana; pak jeho babička uprostřed pouště, jak pije z louže, kam se vyčural její oslík; a na okraji zorného pole, jako vždy, postava Dona Flexmora.

Do ucha mu vletěla moucha. Její bzucení se v ušním bubínku odráželo s větším hlukem, než který naposledy slyšel, když opouštěl Land Rover. Vytřepal ji ven a plahočil se dál, v duchu se proklínal. Nikdy si nemyslel, že se bude muset táhnout tak daleko.

Cesta byla čím dál tím hrbolatější. Nohy mu krvácely a podrážky se rychle ošoupaly, ostré kameny je prořezaly. Byl v říši kamenů. Vzal do ruky jeden velikosti své pěsti, s vymletým otvorem. Důkladně ho prostudoval. Pak ho odhodil stranou.

Šel krok za krokem. Na chodidlech se mu dělaly puchýře a páska přes oko ho dřela. Ale pokaždé když se vyšplhal z povodní vymletého koryta řeky plný naděje, že uvidí svoji horu, jeho pohled za nejvzdálenějším červeným kamením narazil jen na jednotvárnou oblohu.

Vzduch byl tak horký a suchý, že jakmile narazil na skalní výchoz, zahodil tlumok a zaplul do stínu, kde čekal, opřený o kamennou stěnu. Nad ním zakroužil klínoocasý orel. Jeho černý stín se mihl po zemi a pak splynul s balvanem, na kterém s plácnutím přistál. Pták ho pozoroval, hlavu měl nakloněnou stejně jako Cherylina matka, odhadoval, za jak dlouho mu bude moci vyklovnout druhé oko. Jakmile se pohnul, orel líně odletěl pryč.

Druhý den odpoledne dorazil k prašnému okraji další náhorní plošiny. Dole pod ním narůžovělé plochy země a tmavé obrysy namodralých kamenů – před ním, v dálce, vrchol hory. Jakmile se ale vyškrábal na další sráz, zklamaně zjistil, že už hora není vidět. Se zapadajícím sluncem sešel z nížiny do hluboké rokle, kde se utábořil na noc. Na vyschlých povodňových naplaveninách rozdělal oheň a v rendlíku si uvařil čaj. Vysoká stěna rokle zesilovala zvuk praskajícího ohně. Pleskl se do tváře, vylovil z vody komára a zamíchal lístky čaje tenkou kostí, kterou našel v korytu řeky – holeň mrtvého zvířete. Myslel na babičku, která voněla po francouzských cigaretách, a když s ním mluvila, pohrávala si se stříbrným náramkem na zápěstí.

Záplava světla pohasla. Zul si těžké kožené boty. Škubl sebou bolestí, když osvobozoval bolavé paty jednu po druhé. Něžně uložil boty k ohni, jako by je dával pod postel. Nekonečný zemský oceán zanechal na jejich špičkách stopy soli, které vykryštalizovaly ve vlnkách a olemovaly je. Teď na něj civěly. Shrnul si ponožky. Pod nehty měl tmavě rudo a mokvajících puchýřů pokrývala zaschlá narezlá pasta. Omyl si zničená chodidla zbytkem čaje – konejšivá úleva, jako by mu čaj barvící kůži mohl ulevit – a obvázal si je pruhy látky, které natrhal z rukávů košile.

Po tom vedru ho náhlý chlad roztřásl. Vyhrabal si do-
lík, aby se mu dobře spalo, a rozložil si v něm celtu. Ale
termity mu pochodovali nahoru a dolů po zádech, a tak
si nalámal pár větviček akácie, na nichž zbyly přízraky
listů. Vyrobil si pichlavou matraci a uložil se na ni.

Ráno vyšlo rudé slunce identické barvy jako země.
Tedy až na slabě ohraničené čerstvé stopy. Dřepł si
a pozoroval je.

Někdo ho sledoval. Kotlík byl převržený, plechovky
odvlečené do křoví, poblíž čerstvý trus. Jeho rty se od
sebe odlepily: „Je tady někdo?“

Nic.

Sbalil si tlumok, hodil ho na záda a vydal se podél vy-
schlého řečiště. Byl lehčí o konzervy masa, které snědl,
a vodu, která vytekla plátěnou taškou. Ranní teplota
byla velmi příjemná, i když měla jen krátké trvání, do
chvil, než si člověk uvědomil, že se chystá další žhavý
den. Zaschlý pot znovu vyskočil a brzy měl orosenou
tvář i krk a na zádech plášt much. Těžce zkoušené větve
pouštního blahovičníku mu ukazovaly cestu vpřed.

Hlouběji v rokli narazil na díry ve skalách plné olej-
naté vody, ve které plaval trus varanů pestrých. V od-
raze uviděl svoje tmavé obočí, jak bledne do odstínu
měsíčního prachu. Povrch byl měkký a boty se bořily
do země. Zelená tráva rašila na nečekaných, neprav-
děpodobných místech a na příkrých březích pučely
shluky tajuplné růžové a žluté vegetace, nad křiklavě
zbarvenými drobnými orchidejemi pronikavě štěbetaly
pěnkavy. Nedávný déšť sem přinesl život.

Rokle končila příkrým srázem, odkud se mu naskytl
pohled na planinu, kterou přešel. Když studoval mapu,
ucítil podivný závan větru. Hluk přitáhl jeho pohled
k pokroucenému stromu, který vyrůstal z jižní strany
popraskaného balvanu. V tu chvíli uslyšel zakašlání.
Stál jako přikovaný. Zakašlání se ozvalo znovu, jako

dávná vina. Nebo to byl smích? Na konci svého dlouhého stínu uviděl ještě jeden – siluetu dvou vlčích uší.

Pak, dřív než se stačil poohlédnout po nějakém kameňáři, ji uviděl. Vynořila se v dálce nad zakrslymi chomáči kavylu a to přebilo veškeré znepokojení nad stínem, který teď opět zmizel v prachu. První, co ho napadlo, když ji spatřil: *Dívám se na horu Ararat*. Jeden ohromný vrchol a jeden menší – oba dva se tyčily nad pouštní krajinou v místě, které si zakroužkoval na mapě.

Napnul síly a vyrazil kupředu, nedbaje na zničené nohy a popíchané uši. Jeho stín, delší o nasazený klobouk, se teď táhl směrem k hoře. Bodavé jehličky žízně a nepřetržité bzučení much. A celou dobu se před ním vrcholy zvětšovaly, stejně tak sílila i záře toho kutálejšího se rudého oka nad hlavou.

Skrze opar viděl hřebeny navátého železně rudého písku na purpurových svazích hory. Byly součástí větrem ošlehaných hor, zformovaných vichřicemi a deštěm do velkolepých tvarů. Udělal si fotku, protože sem se rozhodně bude muset vrátit. Skalnatá masa jeho Araratu, jak už o hoře v duchu uvažoval, působila spíš jako pevnost s tyčícími se věžičkami a komíny. Ve slunečním svitu se jen leskla, vyleštěná větrem a padající sutí.

Cesta mu zabrala celý den.

Utábořil se ve strži na úpatí. Jasná modř oblohy se potáhla hradbou hustých tmavých kumulů. Noc přišla rychle, když ležel na zádech, neviděl nad sebou žádné hvězdy. Slyšel, jak hrom rozechvívá nedaleké hory, a čekal, že na zem začnou se sykotem padat dešťové kapky velikosti mincí.

Před úsvitem začal vát chladivý vánek. Proudil i strží a on mu naslouchal, jak ševelí v křoví. A pořád nepršelo. S prvními paprsky slunce se vydal přes rozeklaný převis dávnověkého slepence a razil si cestu po plochých deskách barvy zaschlé krve. Noční vlhkost oživila zem

a dodala jí lesk, přesto ale nebyly stěny hory v šedavém světle tak zářivé, jak si je pamatoval. Jediné znamení, že by mohl být blízko, dával jeho zmatený kompas. Ručička oscilovala od jednoho svahu k druhému.

Vítr mu dýchl do obličeje, cítil ho na kůži. Ale nevoněl jako v Perthu nebo Aleppu, bez prachu, čistě a sladce. Vítr bez minulosti. Nejdřív jeho hatmatilce nerozuměl. Teď mu přišlo, že šeptá o začátku.

O dvacet minut později došel k cíli.

Stál tam a třásla se mu kolena. Zdálo se, jako kdyby něco pohltilo skalní stěnu. Zasmál se a srdce mu divoce poskočilo z jedné strany žeber ke druhé, jak se rozhlížel nalevo i napravo. Všude okolo rez.

Později si mladý muž spočítal, že toho dne jeho stín padl na milion tun vysoce kvalitní železné rudy, jejíž ložiska se táhla čtyřicet mil na jednu stranu a třicet mil na další. A to všechno bylo jeho.

LONDÝN, 2005

1

Byl únor, chladné deštivé odpoledne. Andy Larkham se hrbil nad pracovním stolem v jedné z kanceláří nakladatelství Carpe Diem, když se ve dveřích objevila žena.

Uplynula notná chvíle, než si jí vůbec všiml. Zvedl oči a naslinil hrot tužky.

„Nemáš být náhodou na pohřbu?“ zeptala se.

„Proboha...,“ odstrčil židli od stolu a vyskočil na nohy. Hodinky ukazovaly 14:35. Zpoza dveří popadl ramínko s otcovým modrým oblekem a začal se do něj soukat, přestože pořád stála ve dveřích. S jednou rukou vraženou do kabátu se zeptal: „Jak dlouho to trvá do Richmondu?“

„V tomhle počasí? Půlhodinu – ale budeš si muset vzít taxík.“

Andy už byl u dveří, když si vzpomněl na parte na stole. Vrátil se pro něj a opět se obrátil k odchodu.

„Mohl bych si půjčit dvacet liber?“

„A co těch dalších dvacet, co sis půjčil v pátek?“

„Prosím, Angelo. Vždyť je svatého Valentýna. Přece víš, že ti to vrátím.“

„Vážně?“

„Hned zítra ráno skočím do banky. Slibuju,“ pročísl si husté blondaté vlasy.

Dala mu je, stejně jako vždycky, ale neodpustila si patřičně kyselý výraz. Ignoroval ho. Schody vzal hopem a proběhl okolo recepčního Errola ven na chodník.

Dešťové kapky se vpíjely do černě olemovaného papíru, když si ověřoval, kdy a kde má přesně být. Obřad začínal ve tři v kapli číslo osm.

Neměl deštník, a tak stál venku a mokl. Autobus jedoucí po Kensington High Street rozstříkával vodu z kaluží. Skupinka školáků s taškami nad hlavou chvátala do metra.

Konečně zastavil taxík. Vystoupila z něj nějaká paní a Andy si rychle vlezl dovnitř. „Richmondské krematorium,“ řekl.

Cestou z Hammersmithu bubnoval do střechy taxíku déšť, hotová průtrž mračen, a Andy přemýšlel, kdo tam asi bude.

Jeho první učitelka slečna Carronová? Milá paní – laskavá a spravedlivá. V druhé třídě ho učila slečna Lightfootová. Byla mladá a hezká, Andy si ji velmi oblíbil. Na rozdíl od toho zlomyslného vysloužilého hráče lakrosu, který přišel po ní. „Stalin“ Podhoretz na škole naštěstí nevydržel déle než jedno pololetí. Nahradil ho nový učitel. Byl to vysoký chlap jako hora, rozhodně starší než zbytek učitelského sboru. Měl stříbrné kudrnaté vlasy, pronikavý pohled a všechny odzbrojil svým nadšeným zájmem o celou řadu věcí, Vermeerem či argentinským tangem počínaje a povídkami Flannery O'Connorové konče.

Jmenoval se Stuart Furnivall. Třicet let učil na školách všude možné po Evropě, ale když mu zemřela manželka, původem Francouzka, přesídlil na důchod do Shaftesbury. Chtěl se tam usadit a pracovat na své knize, jenže když už se konečně chystal věnovat psaní, obrátila se na něj místní škola s prosbou o výpomoc.

Furnivall nebyl ten typ učitele, který se neobejde bez tabule. Dobře věděl, co je nejpodstatnější a jaká tajemství stojí za to znát. Dokázal ostatní nadchnout. Taky vášnivě rád muškařil a hrál ragby. Do roka vedl kriketovou jedenáctku, kde hrál i Andy. Ale jeho největší sen se mu nikdy nesplnil. Ve skutečnosti si přál být francouzským učencem.

Byl to právě Furnivall, kdo pomohl Andymu vymanit se z prázdnoty dní bezprostředně po otcově infarktu.

Naučil Andyho mnohem víc než jen to, jak odpálit míč a jaké knihy číst. Andymu se na něm asi nejvíc líbilo, že nekázal a nepoučoval, ale svou vášní a zápallem pro věc dokázal zažehnout oheň i ve svých studentech. Nevnucoval svoje myšlenky, jen je zlehka nahazoval jako vlasec na pstruhy a čekal, až se chytíte na háček.

Ještě dlouho po ukončení školy mu Furnivallův odkaz silně rezonoval v hlavě. Co by tomu řekl Furnivall? Jak by se Furnivall zachoval v podobné situaci? Souhlasil by s tím Furnivall? Ačkoli s ním nebyl v kontaktu několik měsíců, byl jeho smrtí zaskočen.

Když taxík zastavil před krematoriem, venku pořád lilo jako z konve. Andy vrazil řidiči dvacetilibrovku od Angely, nečekal na drobné a vyběhl ven mezi kaluže. Kaple, kterou hledal, měla nade dveřmi bílý kachel s číslem osm. Nacházela se mezi ostatními kaplemi, které tvořily celou alej. Vpadl dovnitř, ale zjistil, že obřad už dávno začal.

Ten trýznivý pocit opozdilce.

Stál tam, z kabátu mu crčela voda a oči se pomalu přizpůsobovaly přítmi kaple. Rakev na katafalku. Kříž nad nařaseným závěsem barvy ovsa. A prázdno – až na dvě osoby v přední lavici nalevo. Muži, jehož šedé vlasy vypadaly zezadu jako součást jeho obleku, bylo asi okolo padesátky a měl kulaté bifokální brýle. Otočil se na

Andyho s pohledem, který se ptal: co tady ksakru děláš? Žena se ztrhanou tváří zachumlaná v hnědém kožichu upírala pohled před sebe na rakev a – když se se zajíknutím otočila – ani v nejmenším se nepodobala drobné slečně Carronové, a už vůbec ne slečně Lightfootové.

Jediný další člověk v kapli byl malý šlachovitý kaplan s širokým zarudlým obličejem a špičatou bradou. Stál vedle rakve a právě uctíval památku zesnulého. Nikdo další tam nebyl.

„... Právě tyto chvíle nás nutí se na okamžik zastavit a zamyslet se. Možná si sami pokládáte prastarou otázku: ‚K čemu je to lidské snažení?‘“

Andy si sundal promáčený kabát a usedl do zadní lavice. Zkontroloval hodinky – tři hodiny dvacet. Ještě deset minut a Furnivallův smuteční obřad bude u konce a začne další. Kde jsou všichni? To přece nemůže být tím počasím. Na pohřby se chodí i v dešti.

„... Jediná uspokojivá odpověď, kterou vám mohu nabídnout je ta, že smysl života spočívá v kvalitě našich vztahů. Jak jsem vycházel se svou rodinou? Jak jsem vycházel se svými kolegy? Jak jsem vycházel se svými bližními? Pokud jsem byl věřící – jaký vztah jsem měl ke svému bohu?“

Kaplan vrhl vděčný pohled přes prázdné lavice na Andyho, který si otíral špinavý londýnský déšť z čela a neklidně se vrtěl na místě. Píchlo ho u srdce, když si náhle uvědomil, že nemá jasnou představu svého boha. Jediný obraz, který mu kupodivu vytanul na mysl, nebyla ani vousatá postava ze stropu Sixtinské kaple, natož pak mnohoruké božstvo ze zdi jeho oblíbené indické restaurace. Místo toho z mlhy dávného zimního odpoledne vystoupil obrys muže se stříbrnými vlasy, jak gestikuluje od pomezí čáry a volá přísným hlasem: „Tvoje kraťasy, Larkhame. Jak asi budeš utíkat, když je máš u kolen?“

„... Pokud to, co jsem řekl, dává smysl, měl jeho život cenu, protože všechny jeho okolní vazby byly postavené na lásce, citu a upřímném zájmu.“

To na Stuarta Furnivalla sedělo. Ale co ten pářeček vepředu? Andy se podíval lépe. Jeho učitel se kdysi zmínil o panovačné sestře, se kterou přežili nálety na Wimbledon. Možná je to ona. A co ten obrýlený chlapík v obleku? Jeho výraz moc zármutku neprozrazoval.

Kaplanovy oči se upřely na Andyho.

„... Všichni jsme se tu dnes sešli, protože se nás život tohoto laskavého a vzácného člověka nějakým způsobem dotkl a nějak nás ovlivnil.“

Andy ztratil se Stuartem Furnivallem kontakt, když odešel na univerzitu. Škola byla později prodána. Hřiště, ošklivá viktoriánská věž s hodinami i „sanatorium“, kde slečna Lightfootová podávala odpornou „meducínu“ proti kašli, teď byly součástí průmyslové zástavby. Z Bartonské školy zůstal jen sporadicky vydávaný zpravodaj, který slečna Lightfootová rozesílala bývalým žákům. Ona mu také dala Furnivallovu adresu do Cornwallu, na kterou Andy napsal před dvěma a půl rokem, když si Angela vyžádala doporučující dopis. Furnivall odpověděl obratem a zopakoval Andymu pozvání na návštěvu. Od chvíle, kdy se Andy dozvěděl o Furnivallově úmrtí, si nadával, že si nikdy neudělal ani den volna, aby zajel do St. Buryanu. Vděčil Furnivallovi za mnohé – v neposlední řadě i za svou práci. To on ho přivedl na nápad pracovat v nakladatelství.

Kaplan dál něco mumlal, ale Andy byl duchem jinde – o deset let zpátky v Shaftesbury. Předměstské edvardiánské štukování, vzrostlý blahočet a štiplavý zápach moči, který ho praštil do nosu hned u vchodu, když se šel rozloučit s Furnivallem. V přízemí sledovaly televizi staré paní, které se pomočovaly. Furnivall

ovšem ničím podobným netrpěl. V patře měl pokoj sám pro sebe, v něm kovovou postel a stůl s mramorovou deskou, na kterém ležela hřbetem vzhůru kniha o smyčce na mokrou mušku. Měl taky poličku na cé-déčka a knihy o umění a nespočet háčků, na které si věšel svoje rybářské náčiní. Na stěně visela fotka jeho ženy Christiny pořízená ve fotoateliéru a vedle reprodukce Bramerovy skici uhlem, která bezděčně přitahovala Andyho pozornost už během jeho konzultací. Zobrazovala muže a ženu ležící na voru, který je unáší na otevřené moře. Na ten výjev se díval často.

Černé hedvábné roucho se mihlo v tlumeném světle.

Andy si vzpomněl, jak mu jeho učitel říkal, že Stendhalovi přišli na pohřeb v Římě jen tři lidé.

„Modleme se a vzdejme díky za život...“

Zašátral po podušce na klekátko a poklekl. Závěs se rozevřel a rakev začala s hukotem zajíždět po neviditelných válečcích do útrob krematoria. Když slyšel chvalozpěv z pásky, chtělo se mu zvednout prst a zmáčk-nout stop.

„... našeho bratra...“, kaplan nahlédl pro kontrolu do rozpisu.

Andy zavřel oči. Už nikdy Furnivalla neuvidí, jen když si ho představí v myšlenkách. Když hledal vhodnou polohu, jak si pohodlně opřít lokty, probleskla mu hlavou vzpomínka na jejich první setkání na břehu řeky pod Suttonským mlýnem...

„... Christophera Madigana.“

Christophera Madigana? Otevřel oči a posadil se zpět do lavice.

Andy popadl kabát a chtěl odejít – pak si uvědomil, že i kdyby se snažil najít tu správnou kapli, bylo by už pravděpodobně stejně pozdě.

Zůstal tedy sedět a zvažoval, jaké má možnosti. Nechtěl na sebe upoutávat příliš pozornost. Bylo by velmi

nezdvořilé, skoro svatokrádežné vyplížit se ze smutečního obřadu ve chvíli, kdy se stejně chýlil ke konci. Bylo mu také jasné, že Christopher Madigan, ať to byl kdokoli, by vzal zavděk každým truchlícím.

Závěs se zatáhl a následovala další modlitba. „Nic jsme na svět nepřinesli a jistě si také nic neodneseme.“

Kaplan ještě nedořekl: „Amen,“ a šedivý muž se už zvedal. Rychlými kroky minul Andyho, došel ke stolku u zdi vedle vchodu, na kterém ležela kniha podobná té kondolenční, a otevřel ji.

Andy se chystal odejít, ale uličkou mezi lavicemi se blížila žena v hnědém kožichu. Byla mnohem menší, než si na první pohled myslel, měla vypoulené oči a úzký bledý obličej s hlubokými vráskami. Když šla okolo, vrhla na něj tvrdý pohled.

Muž ji u dveří zastavil a něco jí řekl. Zavrtěla hlavou. Andy ji slyšel mluvit tlumeným hlasem. Kožich jí sahal až ke kotníkům. Zdálo se, že se v něm ztrácí. „Neměl na sobě tu žlutou vestu,“ znělo to cize a našťavaně.

Muž, zatímco se ji snažil uklidnit, otevřel plnicí pero a pokynul jí, aby se podepsala do knihy. Chvíli se nad ní nahýbala, než se skutečně podepsala. Pak mu vrátila pero, opřela se do dveří, ještě jednou se otočila, věnovala Andymu poslední upřený pohled a vybelhala se ven.

Andy ji chtěl následovat, ale zjistil, že má zatarasenou cestu. „Mohu vás požádat, abyste zde vyplnil své jméno a adresu?“

„Proč?“

„Protože jsem byl pověřen, abych zaznamenal, kdo se zúčastnil obřadu.“

Andy už chtěl začít vysvětlovat, že zesnulého vůbec neznal, když mu došlo, jak trapně by to znělo. Navíc podepsat se v něčí kondolenční knize přece nemůže nikomu uškodit. Madigana v životě neviděl, ale byl na části jeho pohřbu a to je nějakým způsobem spojovalo.

Vzal pero a rychle napsal své jméno pevným úhledným rukopisem.

Muž se na něj podíval bez jakéhokoli výrazu.

„A vaši adresu. Potřebujeme ji.“

Andy mu vyhověl. Z nějakého důvodu ho ještě napadlo dodatečně napsat: „Je mi to tak líto.“

Chtěl už vyjít ven, ale dveře se náhle otevřely a kaplí se prohnal závan studeného větru. Dovnitř vešla mladá žena v tenké okrové pláštěnce, složila deštník a podívala se okolo. Bledý obličej, černé vlasy na ramena a ty nejhnědší oči, které kdy Andy viděl.

Zvedla ruku, aby si setřela vodu z vlasů, a ve světle se zaleskl její stříbrný náramek. Pohled jejích rozechvělých očí ho uchvátil. Mohla být ve věku jeho sestry, o rok dva starší než on.

„Zmeškala jsem obřad?“

„Obávám se, že ano,“ řekl muž se šedivými vlasy.

Vzala to na vědomí, zavřela oči a kousla se do rtu, jako když se někdo brání pláči. Zavrtěla hlavou a přešla ke kondolenční knize, aby se zapsala. Muž ale vyrazil dopředu, postavil se mezi ni a knihu a prudce ji zavřel, ještě než stihla něco napsat. „Je mi líto. Obřad už skončil.“

Ticho.

Podívala se na něj zamlženým, rozostřeným pohledem, jako kdyby byl jeho obraz rozmazaný gumou. Její hladká brada se trhaně roztřásla. „Musím se tam podepsat.“

Ale muž si stál za svým, tiskl knihu k hrudi. „Je mi líto, jdete příliš pozdě,“ řekl neústupným hlasem.

Vzchopila se a znovu se na něj zadívala. Pak se otočila na podpatku a vyšla ven.

Děšť už malinko ustal, když Andy vyšel před kapli, kde si tlumenými hlasy povídaly hloučky černě oděných lidí, choulících se pod deštníky a čekajících na další obřad. Žádná tvář mu nebyla povědomá.

Mohutná paní s rameny zahalenými do štolý z perziánu upřeně zírala malinkýma, netrpělivýma očima nad jeho hlavu: „Už jsme tu. Kaple číslo 8.“

Andy držel pořád v ruce parte s detaily Furnivallova pohřbu. Číslo na něm rozpila kapka deště. Nebyla to kaple 8, ale kaple číslo 3.

Dveře se znovu otevřely, ven pronikl zvuk varhan a vykoukla narůžověle šedá tvář. „V pořádku,“ řekl kaplan a tiskl k sobě rty zimou, „můžete jít dovnitř.“

Pozůstalí proudili okolo Andyho do kaple. Až na dva, kteří se schovávali před deštěm pod přewisem střechy. Sledovali, jak se voda řine z mraků.

Žena v kožichu působila venku méně impozantně než uvnitř. Andymu ale přišla povědomá spíš ta mladší, možná to bylo jejím držením těla. Vypadala víc roztrpčená sama sebou než tím počasím nebo drobným incidentem, kterého byl svědkem uvnitř. Dál se dívali všichni tři na oblohu barvy rozprášeného popela, dokud si žena se ztrhanou tváří neodkašlala a neobrátila se na tu mladší s kupodivu laskavým tónem v hlase: „Musím ti něco říct.“

„Nepřeju si nic slyšet.“

Ostrost odpovědi přiměla Andyho, aby se otočil.

Starší žena vypadala bezbranně. V její vráscité tváři se odrážel nepopsatelný smutek. V tu chvíli působila tak upřímně, až to Andyho zahrálo u srdce.

Než však mohla cokoli říct, objevil se muž v šedém obleku a postavil se za ně, pořád pevně svíral kondolenční knihu. Jakmile ho mladší žena uviděla, vykročila vpřed. Studený mokrý mramor pod jejími podpatky jen zaskřípal.

Na trávníku stál zaparkovaný lahvově zelený Volkswagen Brouk. Rozevřela deštník a zamířila k němu.

Andy se podíval na hodinky. Bylo 15:35. Zvažoval, jestli se má pokusit najít kapli číslo 3. Ale kaple se táhly na sever i na jih, jedna jako druhá. I kdyby našel

tu správnou, bylo dost pravděpodobné, že už by byl v plném proudu další obřad. Navíc neměl nejmenší tušení, jak se dostane zpátky do Londýna. Všechny peníze utratil za taxík.

Žena už stála u auta a otevírala dveře na straně řidiče.

Než si uvědomil, co dělá, zavolal: „Kam máte namířeno?“

Otočila se a její tmavé oči se na něj zadívaly zpod deštníku, z něhož odstříkovaly dešťové kapky jako stříbrné kovové hobliny.

„Vyhovuje vám Holland Park?“

Nepředstavila se, on také ne.

Za kruhovým objezdem na Shepherd's Bush pocítil Andy potřebu alespoň něco říct.

„Tohle byl můj druhý pohřeb.“

„Jsem překvapená, že se vůbec s nějakým pohřbem obtěžoval.“

„Je důležité mít aspoň nějaký rituál.“

„Jediný rituál, který měl rád, bylo trýznění ostatních,“ odpověděla.

„Nezní to zrovna, že byste ho měla moc ráda,“ řekl, aniž by byl schopen odhalit, jaké pouto ji ke Christopheru Madiganovi vázalo.

„Měla ráda?“ odfrkla si. „Nikdo ho neměl rád, možná kromě vás.“ V jejích očích se blýsklo. Bylo v nich něco uštěpačného.

„Mě? No ano... Můžete mě vyhodit tady.“ Blížili se ke konci Ladbroke Grove.

Bylo mu jasné, že byla v pokušení zastavit auto přímo před místním řeznictvím. Ale asi v ní zvítězilo dobré vychování.

„Kde bydlíte?“ podívala se na něj úkosem.

Její tvář vypadala z jiného úhlu mimořádně krásně.

Nebyla tak hezká jako Sophie. Ale rozhodně v sobě měla nějakou zvláštní přitažlivost.